

Den Haag

Datum

30 juni 2023

Onderwerp

Antwoord van het college op vragen van de raadsleden de dames Butt, Holman, Faïd, Van Doorn, Arp, Klokkenburg-Reedeker en de heren Barker en Mahmood, luidend: 'Het demonstratierecht van ambtenaren van de gemeente Den Haag'

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN**Ons kenmerk**

BSD/10553101

RIS315695

De raadsleden de dames Butt, Holman, Faïd, Van Doorn, Arp, Klokkenburg-Reedeker en de heren Barker en Mahmood, hebben op 30 mei 2023 een brief met daarin veertien vragen aan de voorzitter van de gemeenteraad gericht.

Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze vragen als volgt.

Op de website van Den Haag FM is op 26 mei 2023 een artikel gepubliceerd met de titel 'Haagse ambtenaar neemt ontslag na arrestatie bij klimaatdemonstratie voor VVD-kantoor'.¹ Hierin staat dat een verklaring moest worden getekend om bij de gemeente Den Haag te mogen blijven. Verschillende fracties hebben zorgen over het moeten tekenen van een aanvullende verklaring en hebben vragen over het demonstratierecht van ambtenaren in het algemeen.

- 1. Heeft het college kennisgenomen van het Den Haag FM-artikel van 26 mei 2023 gepubliceerd met de titel 'Haagse ambtenaar neemt ontslag na arrestatie bij klimaatdemonstratie voor VVD kantoor'?*

Ja.

- 2. Hoe reflecteert het college op dit artikel zonder publiekelijk op de individuele casus te hoeven in te gaan?*

Naar aanleiding van deze casus en de daaropvolgende berichtgeving in de media vindt het college het van belang om in te gaan op de vraag hoe de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht zich verhouden tot het zijn van (gemeente)ambtenaar.

Als ambtenaar zet je je in voor het algemeen belang. Veel ambtenaren zijn ook buiten het werk maatschappelijk of politiek betrokken. Ambtenaren moeten de ruimte hebben om hun mening te laten horen, zij het in het werk of privé daarbuiten. Het fundamentele recht om te demonstreren hoort daar, als één van de uitingen, bij.

Tegelijkertijd kunnen er aandachtspunten zijn als je als ambtenaar wilt deelnemen aan een demonstratie. Bijvoorbeeld als een ambtenaar wil demonstreren voor of tegen het beleid waarvoor hij vanuit de gemeente zichtbaar de beleidsmaker of uitvoerder is. We willen de ruimte die er bestaat om te demonstreren ruim interpreteren. Tegelijk wordt van ambtenaren gevraagd dat zij ook nadenken over hun keuzes. Dat mogen we wederzijds van elkaar verwachten. Uitgangspunt hierin is de Ambtenarenwet en de Gedragscode van de gemeente Den Haag. Daarin zijn afspraken gemaakt over het ambtenaarschap.

Het is enerzijds van belang dat het voor ambtenaren helder is wat wel en niet kan, anderzijds is het niet wenselijk om alles in regels vast te leggen. Veel hangt immers ook af van de (persoonlijke) omstandigheden en de context waarin het vraagstuk zich afspeelt. Om ambtenaren te ondersteunen bij de vragen waar zij mogelijk tegenaan kunnen lopen, is er op Werknet een artikel geplaatst over dit thema met concrete voorbeelden en handvatten.

In bijlage 1 vindt u de Gedragscode. In bijlage 2 vindt u het artikel dat op Werknet is verschenen.

- 3. Kan het college aangeven of er aan ambtenaren wordt gevraagd (en in het verleden is gevraagd) om een verklaring te tekenen (om de baan te behouden) die voorwaarden verbindt aan het deelnemen aan demonstraties? Zo ja, hoe vaak gebeurt dit? Indien het college meent dat het deels gaat om vertrouwelijke informatie kan de informatie ook geheim aan de raad worden verstrekt.*

Het college kan hierbij aangeven dat er geen algemene verklaring bestaat, die voorwaarden verbindt aan het deelnemen aan demonstraties, die ambtenaren standaard moeten tekenen. De handelwijze van ambtenaren wordt steeds getoetst aan het bepaalde in de Ambtenarenwet en de Gedragscode.

Of iets wel of niet kan, hangt vaak ook af van de context. Bijvoorbeeld van iemands functie, plek in de organisatie of van de activiteiten die iemand wil verrichten. In dit soort gevallen kan het goed zijn om nadere afspraken met elkaar te maken. Hierbij kan worden gedacht aan wat voor soort acties je als ambtenaar kunt bijdragen of over welke nevenwerkzaamheden te combineren zijn met je werk als ambtenaar. Deze afspraken worden tussen ambtenaar en leidinggevende gemaakt en kunnen worden vastgelegd in verschillende vormen zoals een gezamenlijke verklaring. Het college kan hierbij niet ingaan op individuele casuïstiek. Het college wil wel aangeven dat daar waar sprake is van het beeld, dat het college van mening is dat deelname aan niet aangekondigde demonstraties verboden is, dit onjuist is. De beeldvorming die hierdoor is ontstaan, is veroorzaakt door een fout die helaas in de organisatie in het proces is gemaakt.

- 4. Indien het antwoord op vraag 3 ja is: Wanneer is deze verklaring ingesteld en wat was daar de aanleiding voor? Welke afwegingskader is gebruikt bij het opstellen van de verklaring en de voorwaarden?*

Zie het antwoord op vraag 3.

- 5. Hoe verhoudt het tekenen van aanvullende voorwaarden met de algemene gedragscodes en de eed/belofte? Vindt het college het wenselijk om aparte afspraken te maken per individuele ambtenaar? Zo ja, in wat voor gevallen?*

Zie het antwoord op vraag 3. De Ambtenarenwet en de Gedragscode vormen het kader waaraan het handelen van ambtenaren wordt getoetst. In individuele gevallen kan het noodzakelijk zijn om in overleg aanvullende afspraken met medewerkers te maken. Het betreft maatwerk waarvan het resultaat in verschillende vormen vastgelegd kan worden, zoals bijvoorbeeld door middel van een gezamenlijke verklaring of overeenkomst. Het college kan hierbij niet ingaan op individuele casuïstiek.

- 6. Wat staat in de verklaring met betrekking tot het demonstratierecht die ambtenaren (moeten) ondertekenen?*
- 7. Hoe wordt bepaald wie een dergelijke verklaring zou moeten tekenen?*

8. *Krijgen alle ambtenaren dit type verklaringen om te tekenen? Zo nee, wanneer wel en wanneer niet? En vindt het college dat ambtenaren gelijk worden behandeld als sommige ambtenaren extra verklaringen moeten tekenen? Welke omstandigheden zouden voor het college zo een ongelijke behandeling rechtvaardigen?*
9. *Welke voorwaarden worden verbonden aan het demonstratierecht van ambtenaren? En waarom?*

Antwoord vraag 6, 7, 8 en 9: zie het antwoord op vraag 3.

10. *Kan een geanonimiseerde verklaring met de raad worden gedeeld? Zo niet, kan dan een voorbeeld van een verklaring worden gedeeld? Indien de verklaring slechts voor een beperkte groep ambtenaren van toepassing is en het personeelsvertrouwelijke informatie bevat dan kan dit stuk ook geheim met de raad worden gedeeld.*
11. *Wat is de consequentie als ambtenaren weigeren de verklaring te ondertekenen?*
12. *In hoeverre verhoudt het ondertekenen van een verklaring zich tot het demonstratierecht?*

Beantwoording vraag 10, 11 en 12: zoals hiervoor is aangegeven bij de beantwoording van vraag 3 bestaat er geen algemene verklaring die voorwaarden verbindt aan het deelnemen aan demonstraties die ambtenaren standaard moeten tekenen. Het handelen van ambtenaren wordt getoetst aan de Ambtenarenwet en de gedragscode. Indien deze worden overtreden, wordt in de context per individueel geval bezien welke consequenties daaraan worden verbonden. Hierin worden de (persoonlijke) omstandigheden dus ook meegewogen.

13. *Wat houdt het demonstratierecht van ambtenaren bij de gemeente Den Haag in volgens het college? Hoe ver reikt dit recht wat betreft het college? Vindt het college dat de gemeente Den Haag als werkgever het demonstratierecht kan inperken? Zo ja, wanneer vindt inperking plaats en op welke manier?*

Zie het antwoord op vraag 3.

14. *Wat vindt het college van het demonstratierecht en andere grondrechten van ambtenaren? Welke rol ziet het college voor zichzelf met betrekking tot de grondrechten van ambtenaren.*

Zie de beantwoording van vraag 3, waar het gaat om de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht van ambtenaren. Met betrekking tot grondrechten in het algemeen geldt dat het college deze rechten niet alleen respecteert maar te alle tijden zal beschermen.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx Jan van Zanen